

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

29. märtsil 1940. a.

Nr. 3

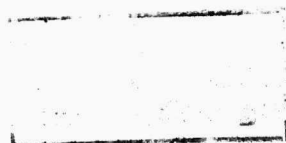
XVIII AASTAKÄIK.

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: A. Loorits

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas Kr. 5.—	Gallinnas, Müürivahe tn. nr. 16.	1 lk. Kr. 40.—, ½ lk. Kr. 20.—.
Pooles aastas „ 2.50	Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	¼ lk. Kr. 10.—, ⅓ lk. Kr. 5.—
1923. aastak. „ —.50	Jooksvad arved: Eesti Pangas nr.	Dokumentide kaotamise kuulutused
1924.—1935. a. à . . „ 2.50	609, E. Rahvapangas nr. 991 ja	50 senti dokumendi pealt.
	Põllumeeste Keskpangas nr. 728.	

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

Isiku tõestamisest ja liikumisest	Lk. 35
Vallaametnike määramise ja kinnitamise korrast	„ 37
Rohkem tähelepanu avalikele raamatukogudele	„ 38
Vallaomavalitsuste 1938/1939. a. aruannete kokkuvõte	„ 40
Vallavanemate ja vallasekretäride nimekiri	„ 42
Küsimusi ja vastuseid	„ 47

KUULUTATAKSE MAKSVUSETAKS:

1. Johannes Viita'se hobusepass, välja antud Sõmeru vallavalitsusest 29. veebr. 1924 nr. 59 all.
2. Emilie Kotikovi isikutunnistus, välja antud Sõmeru vallavalitsusest 10. det. 1919. a. nr. 704 all.

Omavalitsuse kantseleimargid

25-sendilised
on saada

Eesti Maaomavalitsuste Liidu

büroost

hinnaga 25 senti poogen (100 tükki).

**Eesti Omavalitsuste ja Ühis-
tegeliste Asutiste Kindlus-
tus A.-S.**

„OMA“

Seltsi omanikeks-peremeesteks on omavalit-
sused, pangad ja põllumajanduslikud ühi-
sused

**Põhi-tagavarakapital ja reservid
ületavad Kr. 1.000.000.—.**

**Suurem ja edurikkam kodumaa
KINDLUSTUSETTEVÕTE**

Seltsi juhatus: Tartus, omas majas Riia t. 35
Telef. 3-44 ja 16-12.

Peaesindused: Tallinnas, Rakveres
Võrus, Viljandis, Pärnus, Tõrvas, Kures-
saares ja Petseris.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu

Ehitus ja Kodukaunistamisnõuande Talitus

valmistab

eelprojekte, projekte ja kavandeid vallamajade,
koolimajade, vanadekodude, lastekodude, haiglate
ja muude omavalitsusasutiste hoonete ehitamiseks,
ümberehitamiseks ja parandamiseks, nende
sisustamiseks ja ümbruse kaunistamiseks.

Tellimised palutakse adresseerida:

**Eesti Maaomavalitsuste Liidu Büroole — Tallinn,
Müürivahe 16—30.**

Isiku tõestamisest ja liikumisest.

V. Velner.

Isikutõestamist ja liikumist käsitlevad eeskirjad leiduvad Isikutõestamise ja liikumise seaduses, mis on kehtiv 1930. aastast (RT 1930, 48, 308), seega juba kümme aastat. Sellest ajast kuni senini on seaduses ettevõetud mitmeid muudatusi, nimelt 1936. a. (RT 1936, 33, 235), 1937. a. (RT 1937, 15, 116) ja 1938. a. (RT 1938, 27, 221), mis ei oma aga ükski kaugeleulatuvat ja põhimõtetist tähtsust, vaid lahendavad ainult teatud üksikuid konkreetseid küsimusi.

Kuna vahepeal on aga olukorrad tunduvalt muutunud, eriti viimase aasta jooksul, kus meie oma geograafilise asendi tõttu oleme sattunud ka teatud väliste maailmapoliitiliste mõjutuste piirkonda, kus kehtiva Isikutõestamise ja liikumise seaduse eeskirjad osutuvad mitteküllaldaseks. Peale selle on praegu veel kehtivusel liiklemise alal veneaegseid norme, nimelt Heakorra ja julgeoleku seaduse § 365—379, mis käsitlevad välismaalaste väljasaatmise korda. Kuna üheltpoolt on osutunud vajaliseks võtta ette teatud muudatusi kehtiva Isikutõestamise ja liikumise seaduses, teiselt poolt seaduste üldine kodifitseerimine nõuab venekeelsete seaduste asendamist eestikeelsetega, siis osutub otstarbekohaseks anda Isikutõestamise ja liiklemise alal hoopis uus seadus. Sellepärast ongi Vabariigi Valitsuse ettepanekus 4. jaanuarist 1940 esitatud Riigivolikogule uus Isikutõestamise ja liikumise seaduse eelnõu.

Eelnõu on muudatuseta Riigivolikogu poolt vastuvõetud ja peatselt võib hakata kehtima uue seadusena, mispärast ei ole huvituse tahtega heita pilku nimetatud seaduse eelnõu eeskirjadele ja nendele muudatustele, mis uus eelnõu võrreldes kehtiva seadusega endaga kaasa toob.

Seaduseelnõu koosneb kolmest peatükist, millest esimene käsitleb isikutõestamist, teine liiklemist ja kolmas lõppeeskirju.

Isikutõestamise suhtes asub eelnõu samale seisukohale, kui kehtiv seadus — kodanik võib oma isikut tõestada ükskõik milliste tõendite varal. Ta on vaba tõendite valikus, kuivõrt vastavad seadused ja määrused erijuhtudel ei nõua isikutõestamiseks isikutunnistuse esitamist. Vabariigi Valitsusele jääb aga õigus riiklikes huvides panna kehtima isikutõestamiseks isikutunnistuste võtmise üldine kohustus. Seega on isikutunnistuse võtmine harilikes oludes vabatahtlik.

Isikutunnistust on õigus saada igal Eesti kodanikul, kes on vähemalt 14 aastat vana. Alla 14 aastased kodanikud märgitakse nende vanemate isikutunnistusele. Isikliku isikutunnistuse võivad nad saada oma vanemate, eestkostjate või hooldajate nõusolekul.

14. aastane vanus on võetud sisse motiividel, et harilikult juba sellest eluaastast hakkavad osa nooremaid isikuid vabalt mõtlema ja tegutsema, tööd otsima ja oma käepeal elama, mispärast peab neile isikutunnistuse saamine olema võimaldatud.

Isikutunnistusi antakse kodanikele linna- või vallavalitsusest, kus isikutunnistuse soovija on kodanike nimekirjas, kuna kodakondsuseta välismaalastele annab passi asendava tunnistuse Siseministerium.

Kehtiva seaduse järgi annavad isikutunnistusi välja kodaniku alalise elukoha linna- või vallavalitsused. Uus kord on sisetoodud põhjendusega, et kehtivad omavalitsusseadused — Linnaseadus ja Vallaseadus tunnevad kaht liiki isikuid, kes antud juhul teatud omavalitsuse piirkonnaga on seotud. Nimelt teatud omavalitsuse kodanikud, kelleks saadakse alles teatud tingimustel ja eeldustel, ja elanikud, kelle all on mõeldud neid isikuid, kes ei ole antud omavalitsuse kodanike nimekirjas, kuid elavad selle piirkonnas. See põhimõte ei ole seni tegelikult elus rakendatud, kuid kuna vastavad eeskirjad on omavalitsuste seadustesse sisetoodud, siis tulevad need ka ellurakendamisele, kui seadusi ei taheta muuta.

Kuna omavalitsuste kodanike instituuti ei ole tegelikult veel ellu viidud, siis otsekohe uue seaduse jõustumiseks ei saaks seaduse eeskirja rakendada. Sellepärast ongi seaduse elluviimise osas — lõppeeskirjades ettenähtud see, et kodanikele antakse välja isikutunnistusi omavalitsusest, kus kodanik seisab kodanike nimekirjas alles Siseministri poolt määratud tähtajast. Kuni selle tähtajani antakse isikutunnistusi kodaniku alalise elukoha linna- või vallavalitsusest.

Sellega on jäetud Siseministri otsustada vastava eeskirja tegelik ellu rakendamine. Ja see tuleks kindlasti rakendamisele alles siis, kui vastavad eeskirjad on väljatöötatud ka Valla- ja Linnaseaduse vastava osa elluviimiseks.

Seaduse isikutõestamise eeskirju käsitava osas sisalduvad ka eeskirjad passide väljaandmise korra kohta. Siin ei ole ette-

võetud nimetamisväärseid uuendusi. Passid jagunevad välis-, diplomaatlisteks ja ametpassideks. Välispasse annab välja Siseministeerium, ametpasse ja diplomaatlist passse Välisministeerium.

Teine peatükk käsitleb liikumist ja elanike registreerimisega seoses olevaid küsimusi. Tähtsamaks uuenduseks oleks siin märkida seadusse eeskirja sisetoomist, mis käsitleb kodaniku liikumise ja elukoha valiku vabaduse kitsendust. Nimelt on Siseministril õigus riigi julgeoleku ja avaliku korra huvides keelata teatavalt piirkondades rahvakoogumised ja seal mitteasuvate isikute liikumist.

Samuti on Siseministril õigus keelata üksikute isikute viibimist või asumist kohtades, kus nende tegevus või käitumine võib ohustada riigi julgeolekut või avalikkuse korda või rikkuda riigi välispoliitilisi suhteid, ning vastavalt juhtudel määrata neile elamispiirkond ja keelata sealt lahkumine.

See eeskiri ei sisalda endast midagi uut, kuna see on praegu kehtiv Sisekaitse ülemale ülesandeid käsitlevaks normiks. Uuendus seisab vaid selles, et Sisekaitse ülem ja sellega kaasasolevad ülesannete täitmised tulevad rakendamisele vaid sõjalukorras ja sõjaseisukorra puhul. Selle uuendusega aga oleks vastav eeskiri toodud otseselt normaalse seaduse ja see võim oleks antud Siseministrile. Siin võiks tekkida arvamine, et see oleks võimu dualismi tekkimine. Sellest tuleb siiski arusaada nii, et praegu, kus on kehtiv kaitseisukord, see norm tegelikult rakendamisele ei tuleks, vaid vastavaid ülesandeid ja võimufunktsioone täidaks Sisekaitse ülem. Kui aga Kaitseisukord kaob, siis tuleks see norm kohaldamisele ja vastavaid samme võib astuda Siseminister.

Selle eeskirja toomise vastu normaalse seaduse vaieldi Riigivolikogus mõnede rahvasaadikute poolt ja võidakse ka vaielda, kuid teiselt poolt on selle normi seaduse sisetoomine paratamatu, arvestades praegust üldist välispoliitilist olukorda ja seda, et peame omama ja tarvitama kõiki vahendeid, et hoida sisekorda tugevana ja kindlana.

Liikumise eeskirju käsitlevasse ossa on kodifitseeritud ka Veneaegse Heakorra ja julgeoleku seaduse vastavad normid, mis käsitlevad välismaalaste üle piiri liikumist.

Nende eeskirjade järgi on Siseministrile antud küllaldased võimupiirid. Nii on Siseministril õigus oma otsusega sulgeda riigi piiri mõnede liigile välismaalastele. Samuti on Siseministeeriumil õigus keelduda

välismaalase sisselaskmist riigi piiridesse, millise otsuse peale ei ole võimalik edasi kaevata kohtu korras. Loata üle piiri tulnud välismaalane võetakse vahi alla kuni väljasaatmiseni, kui talle peatusluba ei anta. Siseministrile on antud õigus soovimata välismaalast riigi piiridest välja saata. Välismaalasele, kelle väljasaatmine ei ole teostatav, võidakse määrata asukoht Siseministri otsusega. Ka nende Siseministri otsuste peale ei ole edasikaebust kohtu korras.

Tähtsamaks muudatuseks võrreldes kehtiva korraga on uue seaduse järgi toodud taas sisse elamise registreerimine maal. Teatavasti enne Isikutöestamise ja liikumise seaduse kehtimahakkamist, kuni 1930. a., oli elamise registreerimine ja majaraamatute pidamine kohuslik nii maal kui linnas. 1930. a. seadusega aga jäeti see kohustus ainult linnades maksma, kuna maal elanike registreerimine kaotati ja ühes sellega kadus ka majaraamatute pidamine maal. Nüüd Isikutöestamise ja liikumise seaduse 10 aastase kehtivuse järgi on kujunenud olukord selliseks, et on osutunud vajalikeks taas restaureerida vana kord, s. o. tuua uuesti sisse elanike registreerimine maal. Tegelik elu on näidanud, et elanike registri pidamine maal vallavalitsustes on vajalik, kuna seda nõuavad puhtpraktilised kaalutlused. Praegu on vallavalitsustel väga raske lahendada hoolekande alluvuse küsimusi, koolikohuslike laste registreerimist, tšekisüsteemiga seoses olevaid küsimusi ja terve rida teisi, milliste lahendamise juures on hädavajaline teada, kes antud juhtudel teatud valla piirides elavad. Senini on vallavalitsused allikateks kasutanud peamiselt elanike nimekirju tulumaksu alal, kuid need nimekirjad ei ole kuigi küllaldased ja täpsed. Sellepärast ongi paljudes valdades hakatud pidama elanike nimekirju omal käel, kuna teist ei ole võimalik vajalisi andmeid saada. Eriti on olukord läinud raskeks peale valdade territoriaalse ümberkorraldamise, kus vallad suurenesid territoriaalselt kui ka elanike arvult ja kus vallavalitsuste kantseleijõudude ümberkorraldamise järele ei ole võimalik vallaametnikel tunda ja teada vallas elavaid isikuid.

Viimasel ajal on olukord ka maal muutunud selliseks, kus riigikaitse ja siserahu huvides on vajaline kontrollida, eriti teatud piirkondades, millised isikud kusagil elavad ja liiguvad ja mis nad seal teevad. See on vajaline otseselt meie avaliku korra ja julgeoleku huvides ja ka selles mõttes, et

meie suudaksime hoida oma neutraliteeti ja pidada lepinguid välisriikidega. Kõigil neil kaalutlustel ongi toodud uue seaduse järgi sisse elanike registreerimine ka maale. Sellejuures on aga täpsem asja korraldus ja lahendamine jäetud Siseministri hooldeks, kes määrab oma määrusega majaraamatu, majaanike nimekirja ja võõrasteraamatu vormi ja pidamise korra, samuti ka registreerimise korra ja tähtajad.

Linnade majaanikud ja valdajad on kohustatud pidama majaraamatuid ja kandma sisse kõik isikud, kes peatuvad majas üle 3 ööpäeva, kuna maal peetakse igas majas majaanike nimekirju, kuhu kantakse kõik isikud, kes peatuvad majas üle 7 ööpäeva.

Kuna maal elanike registreerimine vallamajas toob kaasa kodanikele teatud raskusi, siis tuleks Siseministril leida moodus, kuidas maal registreerimist teha lihtsamaks. Igal juhul tuleks see korraldada selliselt, et kodanikul ja majaperemehel ei tarvitseks iga üksiku isiku sisse- ja väljaregistreerimiseks minna isiklikult vallamajja. See võiks korraldada selliselt, et oleks võimalik seda teha ka külavanemate kaudu või telefoni teel. Väljaregistreerimisel ei tarvitseks taas majaperemehel ja kodanikul minna end vana elukohta vallavalitsusest väljaregistreerima, vaid registreerida end uude vallavalitsusse uue elukoha järgi, millest see vallavalitsus teataks endise elukoha vallavalitsusele ja juba selle teate põhjal kantakse kodanik sealte nimekirjast maha.

Igal juhul enne vastava määruse väljatöötamist tuleb Siseministeeriumil kaaluda küsimust päris tõsiselt ja igast seisukohast. Üheltpoolt peaks registreerimise kord olema võimalikult lihtne, et ta kodanikule ei tooks palju aja ja raha kulu, ning teiselt, et see ei tooks omavalitsustele, kes teosta-

vad registreerimist, kaasa suuri kulusid ja vormaalsusi, mis omakorda raskendaks nende eelarve koostamist ja sunniks ametnikke juure võtma.

Igatahes hea ja otstarbeka korralduse juures ei oleks siin asjast ülesamine raske, vaid oleks täiesti läbiviidav ilma suurema valuta ja kuludeta. Kasu, mis sellega aga saavutatakse, ületaks aga kindlasti need ebamugavused ja raskused, mis registreerimine endaga kaasa toob.

Uue seaduse jõustumisega tulevad kõik maal elavad isikud ühekordselt registreerimisele. See sünnib Siseministri poolt määratud tähtajaks ja praegusel juhul kodaniku alalise elukoha omavalitsuses. Enne uue seaduse jõustumist väljaantud isikutunnistused, passid ja passe asendavad tunnistused jäävad kehtima.

Seaduse elluviimiseks ja teostamiseks on Siseministril õigus anda määrusi.

Uus seadus astuks jõusse kohe peale Riigikogu poolt vastuvõtmist Põhiseaduses ettenähtud korras. See võiks sündida juba eeloleva aasta kevadel, s. o. mõne nädala pärast. Seaduse kehtimahakkamine eeldab aga Siseministri poolt vastava elluviimise määruse väljaandmist, milline lahendaks kõik üksikküsimused ja praktilised üksikasjad.

Siseministri poolt väljaantud määrus õieti määrabki ära, kuidas see seadus elluviiakse, kuidas teda rakendatakse ja kui võrt ta suudab täita neid lootusi, mis tema peale pandud. Selle määruse eeskirjad peaksid võimaldama üle minna uuele korrale sujuvalt ja takistusteta, ilma et sellejuures tekkiks suuri vapustusi ja arusaamatusi. Et see selliselt teostub, seda loodavad niihästi omavalitsustegelased, majaanikud, kui ka kõik kodanikud, kellele seadus kaasa toob kohustusi ja ülesandeid.

Vallaametnike määramise ja kinnitamise korrast.

E. Vares.

Vallaseaduse § 83 põhjal vallasekretäri kinnitab ametisse määramata ajaks Siseminister vallavanema poolt maavanema kaudu esitatud kandidaatide hulgast. Sama paragrahvi kolmanda lõike põhjal vallasekretäri abi kinnitab ametisse maavanem, misjuures maavanemal on vallasekretäri abi ametisse kinnitamisel samad õigused kui Siseministril vallasekretäri ametisse kinnitamisel, s. t. kui ei esitata kandidaati (§ 83 teine lõige) 2

kuu jooksul sekretäri abi koha vabanemisest arvates, siis kinnitab sekretäri abi ametisse maavanem. Vallaseaduse § 83 ei määra, kes esitab sekretäri abi kandidaadi maavanemale kinnitamiseks.

Selle paragrahvi tõlgendamisel on asunud maavalitsused mitmel eri seisukohal. Ühed väidavad, et sekretäri abi kinnitab ametisse maavanem vallavanema poolt esitatud kandidaatide hulgast, kuna osa maavalitsusi on

asunud seisukohal, et sekretäri abi esitab kinnitamiseks vallavanem vallasekretäri ettepanekul. Nii erinevalt on tegelikult seda küsimust ka lahendatud.

Kuna käesolev küsimus on omaette tähtis ja selgust vajab, siis lubatagu selle küsimuse käsitamiseks alljärgnevad read.

Kui Vallaseaduse § 83 on tähendamata jäetud, kes nimelt esitab maavanemale kinnitamiseks sekretäri abi, siis ei saa samast paragrahvist veel järeldada, et seda esitab vallavanem, või et sekretäri abi ametisse määramine on olenematuks tehtud vallaomavalitsusest üldse ja teda leiab ja kinnitab ametisse maavanem oma äranägemisel.

See küsimus selgub pea, kui asume Vallaseaduse § 84 ja teiste par. selgitamisele. V. S. § 84 järele Vallaomavalitsuse muud nimetatavad teenijad (s. o. peale vallasekretäri ja ta abi E. V.) palgatakse ametisse vallavanema otsusel, kuivõrd seadus ei näe ette teist korda, kas määramatuks või kindlaksmääratud ajaks. Kantselei alal tegutsevate vallaomavalitsuse teenijate ametisse palkamine toimub vallasekretäri ettepanekul. Kui Vallaseaduse § 83 on sekretäri abi kinnitamiseks esitamise kord määramata jäetud, siis lahendab selle küsimuse täpselt § 84 viimane lause, nimelt: kantselei alal tegutsevate val-

laomavalitsuse teenijate (sekretäri abi, ametnikud, käskjalg, käsundusametnik, maksunõudja) ametisse palkamine toimub vallavanema poolt vallasekretäri ettepanekul, kuna sekretäri abi kuulub veel V. S. § 83 järele maavanema kinnitamisele ühes § 83 teises ja kolmandas lõikes ettenähtud õigusega.

Vallaseaduse § 86 järele vallasekretär alub vahetult vallavanemale, kuna sekretäri abi ja vallaomavalitsuse kantseleiteenijad ja abi jõud alluvad vahetult vallasekretärile. Vallaseaduse § 77 järele on vallasekretäri ülesandeks vallaomavalitsuse haldusliku ja kantseleilise asjaajamise ning arvepidamise teostamine. Sama seaduse § 78 järele nimetatavate teenijate (sekretäri abi, ametnikud, käskjala, maksunõudja) ülesanded määrab vallavanem vallasekretäri ettepanekul. Nagu eeltoodust nähtub, lasub vallasekretäril kogu vastutus kantseleilise asjaajamise eest, ja kuna vallasekretär ja muud teenijad peavad pidevalt koos töötama, peavad üksteist usaldama ja tundma, siis on ka arusaadav ja otstarbekohane, et sekretäri abi ja teised teenijad määrab ametisse vallavanem vallasekretäri ettepanekul, kusjuures sekretäri abi kuulub veel maavanema kinnitamisele. Teist-sugune kord ei ole vallaomavalitsuses, kus töö mitmekesine ja vastutus võrdlemisi suur, ette kujutatav ega ka vallaseadusega lubatav.

Rohkem tähelepanu avalikele raamatukogudele.

J. Kõivumägi.

Avalikkude raamatukogude seaduse kehtivuse algusest (RT 1924, 77/78, 39) on möödunud küll juba ümmarguselt 15 aastat, kuid tulemuste suhtes ei või meie sel alal eriti kiidelda. Avalike raamatukogude suurus köidete arvult ja sisult jätab veel palju soovida. Haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna poolt koostatud kokkuvõtte järele on 1938/39. majandusaasta lõpuks raamatuid kogudes 100 elaniku kohta järgmiselt (25. okt. 1939 nr. 631 ringk.):

1. Linnades:

Tallinnas	67
Tartus	97
Narvas	107
Pärnus	118
Nõmmel	46
Viljandis	50
Valgas	51
Rakveres	72
Haapsalus	84
Linnade keskmine	82

2. Maakondades:

Tartumaal	75
Virumaal	65
Harjumaal	92
Võrumaal	72
Pärnumaal	93
Läänemaal	59
Petserimaal	42
Viljandimaal	87
Järvemaal	111
Saaremaal	62
Valgamaal	72

Maakondade keskmine 75

Üleriigiline keskmine 77

See ülevaade näitab piltlikult, et üsna harvad on veel need omavalitsuse üksused, kes omavad ühe raamatu ühe elaniku kohta. Üleriigilise keskmise tasemel olijaiks tuleb lugeda veel neidki, kus omatakse $\frac{3}{4}$ raamatut elanikule.

Osaliselt tuleb lugeda raamatukogude arengule pidurdavaks asjaolu, et Avalikkude raamatukogude seaduse (SK VI 1938, 1, 18) § 7 sätteid on mõneski vallaomavalitsuses tõlgendatud selliselt, et üle 2 senti elanikult ei tarvitsegi võtta eelarvesse raamatukogu toetuseks ja sellise arusaamise hajutamiseks on tulnud korduvalt teha selgitustööd vastava alaga kokkupuutes olevail ametnikel. Tegelikult tuleb aga silmas pidada, et aasta eelarve korras tulevad raamatukogu ülalpidamiseks määrata „tarvilikud summad ja raamatute muretsemiseks vähemalt 2 senti iga elaniku kohta.“ Selle lause viimast lõiget püütaksegi nende poolt, kes ei ole oma kohustusi küllalt silmas pidanud-tõlgendada nii, nagu poleks sõnu „tarvilikud summad“ lauses üldse olemaski.

Iseenesest on 2 senti omavalitsuse piirkonnas elavalt igalt elanikult uute raamatute muretsemiseks niivõrd vähene, et kui jääda selle juurde, siis oleks 15 aastaga sellest kogunenud tõesti 30-sendiline kapital, millisega saab vaevalt muretseda tibatillukese brošüüri. Selle tõttu ei saagi iga elaniku kohta omavalitsuse ja riigitoetusest kokku koguneda veel sellist kapitali, et võimalik oleks osta ühte raamatut elaniku kohta, arvestades kogu seaduse kehtivuse ajaga.

Juba 1939/40. majandusaasta eelarvetes on omavalitsused oma toetusi tunduvalt suurenadanud ja linnadest kulutab Tallinn 59 senti elanikule (maksimumi) ja Haapsalu 10 senti (miinimumi). Maakondades kõigub toetus ühelt elanikult 10—5 sendini (kulud raamatute ostuks + ülalpidamine).

Siin jääb omavalitsuste eneste auküsimuseks hoolt kanda selle eest, et uute raamatute muretsemiseks kulutataks vähemalt 10 senti elanikult, mis vähegi suudaks katta tegelikku tarvidust. See osutub tarvilikuks seda enam, et raamatukogu asutamisel ostetud raamatuist on paljud sõna tõsisel mõttes juba „ära loetud“ ja vanadest eksemplari-dest, mis enam ei ole kasutamiskõlblikud, raamatukogusid puhastades, jääb tõelist lugemismaterjali järele hoopis vähe. Praeguses olukorras, kus elukalliduse tõusu ja erakorraliste olude tõttu üksikisikud on sunnitud oma raamatute oste piirama, peaks aga avalikud kogud olema varustatud vähemalt esimeses järjekorras Haridusministeeriumi poolt soovitatud teostega. Seda ei saa aga kahjuks meie paljude maaraamatukogude kohta ütelda.

Sellepärast osutub tarvilikuks, et omavalitsuse tegelased ise püüaks, vastavalt kohalikkudele oludele, rohkem jälgida ja juhtida avalike raamatukogude täiendamist uute ja väärtuslike teostega, ajakohaste seadete ja muu tarvilisega.

Tuleb välja jõuda arusaamisest, et raamatukogu ei ole ainult „juturaamatute kapp“ vaid selles peitub meie loova vaimu kokkuvõte, mis tarvilik elu igakülgseks mõistmiseks, uute tõdede otsimiseks ning elukutsegi korralikumaks täitmiseks neil juhtudel, kui haridustee ei ole suutnud viia lõpuni. Kui elus on midagi ununenud ja vajab kontrollimist ja täiendamist, kui tahetakse õppidagi vahel, siis peab suutma raamatukogu abistada. Ja ta suudab ka tõesti, kui sellesse on kogutud ja seda täiendatud järjekindlalt ning arusaamisega.

Vallaomavalitsuste 1938/39

(Jä

4. Bilansid 3

Bilansi osade nimetus	Viru	Järva	Harju	Lääne	Saare
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Aktivad.					
1. Vallakassades raha	11.936,88	9.007,14	14.224,02	22.839,21	10.247,78
2. Üldised hoiusummad	114.499,13	29.753,33	62.270,84	63.539,54	32.228,18
3. Eelarvete tulu võlad	89.668,39	15.569,79	91.228,04	25.357,10	22.634,68
4. Eelarvete saadud laenude kate .	439.391,12	99.251,12	597.997,21	336.434,92	405.561,22
5. Eelarvete puudujäägid	483,40	—	219,52	84,44	—
6. Erikapitalide hoiusummad ja väärt- paberid	407.423,60	146.039,15	190.218,07	175.978,95	122.940,59
7. Erikapitalidest antud laenud:					
1. Eelarvetele	64.953,04	3.000,—	31.911,61	13.707,11	37.109,95
2. Valla elanikkudele	2.852,90	960,—	3.989,63	2.012,40	484,54
8. Materjalid	8.926,98	2.679,48	—	5.615,—	—
9. Kinnisvarad	2.351.142,65	1.267.408,05	2.483.139,47	1.511.344,24	947.493,51
10. Vallasvarad	641.433,34	294.940,19	524.395,65	346.519,73	156.108,08
11. Avansid	37,10	—	263,—	—	519,69
12. Magasivilja koosseis	2.666,69	—	—	—	—
13. Magasivilja laenud	573,15	—	—	104,04	—
14. Ettemakstud riiklikud toetused ja muud riigisummad	—	2,—	—	—	—
15. Edasiantavate summade arvel toi- munud ettemaksud	—	—	22,20	—	—
16. Ülekulutatud ja kõrvaldatud sum- mad	—	—	—	—	—
Aktivad kokku	4.135.988,37	1.868.610,25	3.999.879,26	2.503.536,68	1.735.328,22
Passivad.					
1. Eelarvete tulu võlgade kustutused	89.668,39	15.569,79	91.228,04	25.357,10	22.634,68
2. Eelarvete pikendatud krediidid .	39.439,49	807,98	25.329,27	44.955,64	22.130,57
3. Eelarvete saadud laenud:					
1. Erikapitalidest	64.953,04	3.000,—	27.205,61	16.793,58	33.159,95
2. Riigikassast	371.572,08	87.712,32	521.726,60	—	367.600,02
3. Pankadelt, teistelt asutistelt ja isikutelt	2.866,—	8.538,80	49.065,—	319.641,34	4.801,25
4. Eelarvete ülejäägid	68.224,64	35.000,18	42.012,03	28.572,85	18.036,18
5. Erikapitalid:					
1. Tagavarakapitalid	399.636,24	94.402,20	176.176,56	114.164,40	112.402,48
2. Materjalide kapitalid	13.372,29	4.453,47	260,02	5.705,87	1.372,88
3. Koolikapitalid	21.653,53	9.733,09	20.848,19	32.322,81	22.980,44
4. Hoolekandekapitalid	36,73	390,—	—	95,83	2.180,87
5. Ehitustekapital	33.067,35	46.048,55	27.379,46	47.495,36	22.110,71
6. Muud erikapitalid	27.534,98	—	2.032,58	7.477,30	1.302,87
6. Varadekapitalid	2.992.575,99	1.562.348,24	3.007.535,12	1.857.863,97	1.103.601,59
7. Kinnisvaramaksude edasiandmata ja ülekandmata osad	827,49	—	2.227,82	161,21	217,67
8. Kutsealaste omavalitsuste maksud	214,40	5,91	238,11	23,12	32,64
9. Maavalitsuse summad	1.668,95	—	700,42	61,89	40,18
10. Tulumaksude edasiandmata osad	2.491,76	—	711,97	20,09	48,93
11. Riigisummad	73,—	—	80,29	280,71	—
12. Sissenõutud võõrad summad . . .	375,80	—	445,35	27,05	24,17
13. Edasiantavad summad	2.396,88	599,72	4.676,82	2.412,52	650,14
14. Magasivilja kapital	3.339,34	—	—	104,04	—
15. Riiklikust maatagavarast antud maade ja päraldiste maksud . . .	—	—	—	—	—
16. Avanside ülekulutused	—	—	—	—	—
Passivad kokku	4.135.988,37	1.868.610,25	3.999.879,26	2.503.536,68	1.735.328,22

a. aruannete kokkuvõte.

ig.)

märtsil 1939.

Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kokku
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
13.790,52	15.329,52	32.328,66	13.916,56	32.152,53	7.471,99	183.244,81
48.367,22	44.391,58	56.672,76	17.835,66	24.649,57	29.077,62	523.285,43
60.375,39	39.743,12	100.430,37	12.913,52	45.214,09	40.746,88	543.881,37
432.776,22	265.741,49	417.312,32	197.952,24	371.646,06	129.465,83	3.693.529,75
3.087,79	1.843,25	—	—	10.793,80	5.130,10	21.642,30
186.301,10	221.897,61	450.999,05	67.488,89	106.321,48	150.190,14	2.225.798,63
	27.406,37	73.251,72	16.530,51	41.836,62	9.427,44	356.621,63
37.487,26	5.342,02	10.829,63	6.107,11	13.022,72	2.808,18	48.695,78
286,65	1.595,88	9.098,66	229,72	3.871,61	2.649,78	49.235,62
14.568,51	1.905.457,80	3.057.588,34	1.005.652,—	1.917.114,05	520.982,24	18.999.483,24
2.032.160,89	420.950,98	686.939,33	140.509,95	311.506,97	241.909,82	4.162.148,03
396.933,99	—	—	—	41,69	—,21	861,69
1.701,50	60,36	13.472,25	9.755,04	2.682,31	—	30.338,15
1.884,80	1.645,30	5.913,26	5.750,67	1.021,66	—	16.892,88
—	—	—	—	79,11	39,98	121,09
—	—	—	—	—	—	22,20
—	1.445,52	341,41	—	—	—	1.786,93
3.229.721,84	2.952.850,80	4.915.177,76	1.494.641,87	2.881.954,27	1.139.900,21	30.857.589,53
60.375,39	39.743,12	100.430,37	12.913,52	45.214,09	40.746,88	543.881,37
22.611,48	16.423,60	17.942,09	10.673,41	11.938,26	21.745,24	233.997,03
37.487,26	27.406,37	75.801,72	16.530,51	36.235,39	9.427,44	348.000,87
323.470,50	156.869,33	256.947,33	160.697,90	292.886,68	108.552,12	2.648.034,88
71.818,46	81.465,79	84.563,27	20.723,83	42.523,99	11.486,27	697.494,00
26.158,53	33.339,65	58.820,71	15.510,48	16.104,50	18.155,05	359.934,80
164.258,70	174.139,70	266.329,96	64.539,92	115.746,92	81.547,52	1.763.344,60
15.431,60	4.414,65	10.010,07	105,12	2.501,22	3.658,53	61.285,72
37.348,51	43.008,65	139.128,12	8.566,37	29.056,45	68.242,33	432.888,49
3.010,15	934,40	6.070,69	152,36	2.679,55	3.324,59	18.875,17
21.142,97	21.611,32	41.675,92	1.021,64	17.880,18	5.999,64	285.433,10
7.415,53	16.843,41	88.289,15	18.275,85	30.760,83	2.302,93	202.235,43
2.429.094,88	2.326.408,78	3.744.527,67	1.146.286,55	2.228.621,02	762.892,06	23.161.755,87
88,78	575,52	641,73	1.056,31	1.836,21	609,31	8.242,05
142,70	31,12	92,26	129,81	258,39	89,28	1.257,74
9,80	10,33	53,03	258,86	190,68	39,09	3.033,23
—	0,01	91,07	153,68	150,90	62,32	3.730,73
6,—	256,34	4,—	88,68	71,63	29,60	890,25
73,96	30,01	77,89	311,98	521,18	52,04	1.939,43
6.190,34	7.633,04	4.295,20	1.128,88	3.014,97	937,97	33.936,48
3.586,30	1.705,66	19.385,51	15.505,71	3.703,97	—	47.330,53
—	—	—	—	57,26	—	57,26
—	—	—	10,50	—	—	10,50
3.229.721,84	2.952.850,80	4.915.177,76	1.494.641,87	2.881.954,27	1.139.900,21	30.857.589,53

Vallavanemate ja vallasekretäride nimekiri.*)

Jrk. nr.	Maakonna- ja valla nimi	Vallavanema perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri sünniaeg
	Harju maakond.			
1	Anija	Kallang, Johannes	Eerik, Karl	18. IX 1898.
2	Hageri	Jänes, Kustav	Siim, Madis	14. VI 1891.
3	Harku	Kaps, Peeter-Voldemar	Liivak, Maldus	12. VI 1902.
4	Iru	Üssi, Konstantin	Tamvere, Herbert	31. X 1906.
5	Juuru	Raspel, Johannes	Tobias, August	15. III 1898.
6	Järvakandi	Ojamaa, Jaan	Renno, Jaak	30. XII 1911.
7	Jõelähtme	Saks, Artur	Mürk, Ants	13. III 1910.
8	Kehtna	Saar, Eduard	Müüriste, Otto	2. VIII 1896.
9	Keila	Avamägi, Juhan	Tänav, Aleksander	29. IX 1905.
10	Kernu	Reintam, Gustav	Kurg, Jakob	16. XII 1906.
11	Kohila	Starkopf, Aleksander	Takk, Jaan	2. VII 1905.
12	Kolga	Kalle, Jakob	Aava, Hans	18. VII 1903.
13	Kuimetsa	Vilsoo, Jüri	Maantoa, Johannes	3. I 1899.
14	Kuivajõe	Tomson, Jaan	Põldmäe, Alfred	1. IX 1908.
15	Kuusalu	Muru, Joosep	Mallis, Huko	14. I 1903.
16	Kõnnu	Heinver, Kaarel	Pedjase, Arved	16. V. 1914.
17	Kõue	Kasera, Artur	Nõlvet, Anton	19. III 1895.
18	Naissaare	Ambrosen, Fridhof	Jürgenson, Edith	26. IV 1897.
19	Nissi	Ney, Johannes	Kuldre, Johannes	2. V 1880.
20	Nõva	Södermann, Aleksander	Saviste, Oskar	15. I 1899.
21	Padise	Hiietamm, Jakob	Noor, Hans	4. II 1906.
22	Pakri	Rosenberg, Erik	Jürgens, Erich	31. VIII 1912.
23	Peningi	Puusepp, Otto	Välja, Richard	2. V 1893.
24	Prangli	Sumberg, Johannes	Praks, Ilmar	12. VIII 1910.
25	Raasiku	Lagle, Jaan	Agurajuja, Johannes	8. I 1888.
26	Rae	Kibuviits, Ants	Kold, Mihkel	13. IX 1895.
27	Raikküla	Võmma, Johannes	Luide, Voldemar	22. XII 1895.
28	Rapla	Leinsalu, Oskar	Promm, Leo	23. XI 1907.
29	Ravila	Moor, Jaan	Poua, Riho	3. VIII 1907.
30	Saue	Vooremaa, August	Tõnnus, Andres	29. V 1910.
31	Tõdva	Marmor, Rudolf	Soodla, Heinrich	16. VII 1906.
32	Varbola	Meresma, Eduard	Jürine, Johann	25. XII 1905.
	Järva maakond.			
1	Albu	Tammets, Kustav	Parts, Juhan	17. III 1904.
2	Ambla	Õunapuu, Karl	Järg, Eevald	24. II 1907.
3	Kareda	Valdmaa, Richard	Helenurm, Julius	6. VIII 1890.
4	Koigi	Amos, Jakob	Palu, Oskar	21. I 1880.
5	Käru	Järvik, August	Leemet, Jakob	16. IX 1892.
6	Lehtse	Oll, August	Laupa, Kustav	22. II 1884.
7	Paide	Krass, Jaan	Tammist, August	25. X 1907.
8	Rakke	Luht, August	Valk, Ernst	24. XI 1901.
9	Särevere	Ainvere, Jaan	Parts, Jüri	21. XII 1890.
10	Vajangu	Hallimaa, Richard	Toomsalu, Aleksander	10. IV 1888.
11	Väinjärve	Suurkivi, Albert	Reinut, Mihkel	24. XI 1909.
12	Väätsa	Mikser, Eduard	Talvi, Anton	29. IV 1895.
13	Võhmuta	Nõukas, Voldemar	Kalvi, Väino	6. XII 1891.

*) Uute valdade esimesed valitud vallavanemad ja esimesed vallasekretärid.

Jrk. nr.	Maakonna- ja valla nimi	Vallavanema perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri sünniaeg
Lääne maakond.				
1	Asuküla	Maaker, Villem	Siimaste, Johannes	29. IX 1902.
2	Emmaste	Üksik, Andrei	Jaanus, Lembit	8. I 1888.
3	Karuse	Raudsepp, Jaan	Nurk, Aleksander	14. XI 1886.
4	Kirbla	Kumasalu, Jüri	Lemmergas, Karl	27. XII 1886.
5	Kullamaa	Roomet, August	Tamm, Johannes	1. VII 1904.
6	Käina	Kaev, Richard	Hänni, Priidik	27. V 1909.
7	Kõrgesaare	Koit, Jüri	Roonurm, Aksel	23. VIII 1897.
8	Lihula	Mets, Jüri	Maran, Elmar	23. X 1910.
9	Martna	Altmäe, Anton	Argus, Eduard	22. VII 1897.
10	Märjamaa	Arnover, Eduard	Aav, Eduard	7. VIII 1906.
11	Noarootsi	Laving, Aleksander	Broman, Lars	29. I 1906.
12	Oru	Mikli, Jüri	Murumets, Eduard	5. VII 1901.
13	Piirsalu	Koppel, Meinhard	Murumets, Johannes	23. I 1898.
14	Pühalepa	Remmelkoor, Johannes	Soosõrv, Magda	25. VII 1895.
15	Ridala	Kaubi, August	Haabel, Aleksander	30. VIII 1910.
16	Riguldi	Brunberg, Anton	Schönberg, Arvid	5. X 1895.
17	Taebla	Tammet, Jaan	Kukk, Arne	24. IV 1895.
18	Varbla	Pärna, Juhan	Källe, August	19. I 1907.
19	Velise	Saaliste, Artur	Koobas, Martin	20. II 1886.
20	Vigala	Reimer, Jaan	Mets, Anton	4. II 1901.
21	Vormsi	Landmann, Johan	Võigemast, Jaan	8. VIII 1897.
Petseri maakond.				
1	Järvesuu	Pius, Feodor	Pettai, Konstantin	23. II 1884.
2	Kalda	Reino, Mihail	Kalju, Jakob	29. III 1903.
3	Linnuse	Volõnski, Aleksander	Vainomets, Eduard	12. II 1891.
4	Lõuna	Karjel, Juko	Kudres, Veli	21. VI 1902.
5	Meremäe	Mündel, Andrei	Hõrak, Ludvig	19. IX 1893.
6	Mäe	Saar, Stepan	Rajaste, Mihkel	8. VIII 1902.
7	Petseri	Menšikov, Peeter	Sakk, Ruudo	11. XII 1906.
8	Roodva	Karpunovski, Vassili	Makson, Bernhard	6. I 1895.
9	Saatse	Kull, August	Varend, Jaan	25. X 1896.
10	Senno	Solovski, Aleksander	Mõttus, Jaan	28. IX 1891.
11	Vilo	Sõmmer, Jaan	Saar, Ants	7. II 1895.
Pärnu maakond.				
1	Abja	Sossi, Jaan	Soodla, Madis	12. V 1894.
2	Are	Juuriksoo, Jaan	Lapp, Rudolf	25. VII 1901.
3	Audru	Tilk, Johannes	Talvoja, Evald	10. VIII 1909.
4	Halinga	Raidla, Joosep	Tähiste, Robert	13. III 1891.
5	Häädemeeste	Martveli, August	Arulaid, Aavo	22. VII 1908.
6	Kaisma	Veersalu, Aleksander	Jalakas, Ado	12. I 1900.
7	Kihnu	Laos, Georg	Sooveer, Johannes	17. VI 1902.
8	Laiksaare	Tiitus, Aleksander	Tõnts, Johannes	21. VI 1910.
9	Lelle	Pank, Evald	Rinne, Jakob	7. VI 1884.
10	Orajõe	Randla, Aleksander	Kendra, Osvald	14. I 1892.
11	Paikuse	Ilmjärv, Arne	Roosmaa, Johan	25. X 1893.
12	Rajangu	Jänes, Arnold	Mütt, Ott	23. V 1907.
13	Saarde	Pukk, August	Järvesoo, Peet	30. V 1888.
14	Sauga	Oidermaa, August	Männik, Anton	20. VII 1910.

Jrk. nr.	Maakonna- ja valla nimi	Vallavanema perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri sünniaeg
15	Seliste	Kalvik, Aleksander	Meere, Kirill	5. XII 1882.
16	Soontaga	Soodla, Mihkel	Peetrine, Kustav	15. XII 1884.
17	Tahkuranna	Fulk, Jakob	Tamm, Enn	11. III 1909.
18	Tali	Kivilaan, Jaan	Kull, Ernst	19. IV 1884.
19	Tihemetsa	Noop, Juhan	Roolaan, Mart	24. IX 1892.
20	Tori	Tuisk, Mihkel	Raid, Herman	22. III 1907.
21	Tõstamaa	Karlep, Martin	Soo, August	2. III 1885.
22	Vändra	Altsaar, Voldemar	Puusaar, Anton	16. IV 1900.
S a a r e m a a - k o n d.				
1	Kaarma	Tiik, Juhan	Peep, Sergo	9. V 1909.
2	Kihelkonna	Pank, Jaan	Labe, Mihkel	23. IX 1902.
3	Kuressaare	Raudsepp, Aleksander	Lempu, Konstantin	6. IX 1879.
4	Kärla	Niit, Friido	Soosalu, Joann	10. II 1894.
5	Laimjala	Küng, Aleksei	Meier, Aleksander	19. VII 1900.
6	Leisi	Võidumaa, Juhan	Paulus, Herbert	24. V 1900.
7	Lümända	Mäik, Valdar	Part, Kristijan	25. IX 1885.
8	Muhu	Kolk, Madis	Pajur, Karl	30. III 1909.
9	Mustjala	Tammart, Priidu	Köster, Josua	26. I 1911.
10	Pihtla	Nõu, Mihail	Maripuu, Hain	2. I 1890.
11	Pärsamaa	Kreitsmann, Armand	Roos, Salme	11. I 1906.
12	Põide	Rei, Aleksander	Kabur, Vello	12. II 1906.
13	Ruhnu *)			
14	Salme	Suurkivi, Hindrek	Tammistu, Kalju	7. VIII 1900.
15	Torgu	Münt, Aleksander	Ool, Konstantin	4. VIII 1913.
16	Valjala	Ots, August	Niit, Henn	5. II 1902.
T a r t u m a a - k o n d.				
1	Aakre	Tammiste, August	Saava, Peet	23. II 1900.
2	Ahja	Kripson, Samuel	Oja, Edmund	5. III 1911.
3	Alatskivi	Tõruvere, August	Vutt, Artur	6. IX 1893.
4	Avinurme	Ansip, Jüri	Ambre, Ants	10. XII 1912.
5	Elva	Haljasmaa, Endel	Sokk, Albert	22. II 1905.
6	Jõgeva	Kurik, Jaan	Tamm, Jaan	1. VIII 1904.
7	Kaarepere	Tobro, Karl	Saag, Friedrich	16. II 1894.
8	Kambja	Kevend, Albert	Kala, Aleksander	2. IX 1898.
9	Kasepää	Oja, August	Nisu, Heinrich	19. I 1905.
10	Kavastu	Luht, Olev	Sõrmus, Aleksander	3. VII 1895.
11	Kiidjärve	Hintser, Eduard	Mitt, Arnold	2. XI 1914.
12	Konguta	Kütt, Karl	Püssa, Karl	12. XII 1887.
13	Kudina	Pollu, August	Viira, Peeter	16. X 1899.
14	Kuremaa	Lõoke, Mart	Linask, Arnold	11. IX 1899.
15	Kursi	Ilves, Ferdinand	Parik, Theodor	21. VII 1909.
16	Kuuste	Pastel, Aadu	Metsa, Karl	8. X 1907.
17	Laeva	Aasmaa, Hugo	Soomre, August	9. V 1892.
18	Laiuse	Amor, Johannes	Amor, Juhan	15. III 1919.
19	Lohusuu	Kivi, Joosep	Ugaste, Ernst	6. I 1901.
20	Luunja	Konsin, Eduard	Ubina, Paul	20. XII 1899.
21	Meeksi	Ojaveer, Eduard	Jaagund, Oskar	13. III 1893.
22	Mäksa	Keskpalu, Leonhard	Hint, Juhan	24. VIII 1902.

*) Jäälude tõttu ei ole Ruhnult andmeid saadud.

Jrk. nr.	Maakonna- ja valla nimi	Vallavanema perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri sünniaeg
23	Nõo	Kikerpill, Hugo	Tootsi, Huko	31. I 1904.
24	Otepää	Susi, Villem	Madissoo, Peeter	20. X 1901.
25	Pala	Rajamäe, Villem	Sildver, Eduard	8. XII 1884.
26	Peipsiääre	Kisljakov, Feodor	Ritsing, Artur	25. VII 1900.
27	Puhja	Antik, Johannes	Kukk, Juhan	24. XII 1899.
28	Pühajärve	Kasemets, Villem	Lauri, Juhan	12. XI 1906.
29	Rannu	Pallon, Herbert	Raave, Johannes	21. XI 1901.
30	Ropka	Luiga, Paul	Pastik, Enn	16. IX 1908.
31	Rõngu	Jaama, August	Kivistik, Tõnis	12. I 1884.
32	Saadjärve	Kallas, August	Möldre, Hermann	11. IX 1902.
33	Saare	Lass, Karl	Värk, Rein	2. VIII 1890.
34	Sadala	Kangur, August	Talving, Hugo	14. I 1897.
35	Tartu	Kool, Mart	Naaber, Paul	10. XII 1906.
36	Torma	Meti, Valter	Kokemägi, Jaan	27. IV 1898.
37	Tähtvere	Väärsi, Maksimilian	Kiudma, Samuel	10. XII 1905.
38	Vaimastvere	Isotamm, Johannes	Kets, Jaan	14. IX 1887.
39	Vara	Rohtmets, Kaarel	Toome, August	18. V 1898.
40	Veski	Kulasalu, Aleksander	Milliste, Aleksander	27. II 1899.
41	Voore	Puus, Kaarel	Pruuel, Voldemar	12. III 1896.
42	Võnnu	Rootsmann, August	Suur, Gothard	18. V 1900.
43	Äksi	Leppik, Johannes	Valdmaa, Ludvig	6. II 1893.
V a l g a m a a k o n d.				
1	Helme	Ennuse, Johan	Eichenbaum, Andres	31. III 1898.
2	Hummuli	Uemaa, August	Rull, Adolf	20. V 1908.
3	Kaagjärve	Palvadre, Jaan	Taklai, Hans	24. V 1900.
4	Karula	Palu, Konstantin	Saukas, August	17. II 1887.
5	Kuigatsi	Kõiv, Leonid	Tints, Elmar	21. VII 1910.
6	Põdrala	Tõnisson, Jasper	Aalde, Jaan	8. IX 1893.
7	Sangaste	Vaher, Jüri	Rebase, Viktor	6. I 1906.
8	Taheva	Altin, August	Rekand, Augustin	18. II 1897.
9	Tõlliste	Gross, Artur	Sild, August	18. VI 1881.
10	Vaoküla	Heldemaa, Johan	Junkur, Otto	12. XII 1910.
V i l j a n d i m a a k o n d.				
1	Holstre	Aasnurm, Eduard	Laks, Georg	19. IV 1892.
2	Imavere	Kuusik, Jüri	Raht, Kaarel	24. XII 1897.
3	Kabala	Lepik, Aleksander	Kirs, Evald	30. III 1904.
4	Karksi	Kõiva, Hans	Taussar, Konstantin	30. XI 1908.
5	Kõo	Ots, Jaan	Metsaots, Voldemar	15. XII 1905.
6	Kõpu	Pauri, Johan	Rannap, Johan	7. VIII 1882.
7	Lustivere	Sall, Albert	Nõmmik, Paul	7. XI 1897.
8	Olustvere	Koppel, Theodor	Mandel, Johan	19. XI 1896.
9	Paistu	Ulk, Hans	Päss, Gustav	10. XI 1904.
10	Pajusi	Kalep, Hans	Maarend, Nikolai	1. XII 1894.
11	Põltsamaa	Alles, Ernst	Nurm, Otto	23. VIII 1900.
12	Raudna	Piir, Johan	Oja, Peeter	10. IV 1889.
13	Rimmu	Reiman, Peeter	Mehik, Johan	15. III 1892.
14	Suislepa	Nurm, Johan	Lupp, Johannes	19. VII 1901.
15	Taevere	Vaga, Hans	Kivistik, Jaan	25. VI 1880.
16	Tarvastu	Reichmann, Johan	Roosalu, Ants	25. XII 1908.
17	Tuhalaane	Pärtma, Johannes	Kaup, Karl	9. X 1907.

Jrk. nr.	Maakonna- ja valla nimi	Vallavanema perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri sünniaeg
18	Tänassilma	Mikk, Hans	Toha, Marie	24. XII 1896.
19	Vastemõisa	Stiim, August	Mõtus, Johannes	24. III 1909.
20	Viljandi	Johandi, Johan	Vares, Elmar	4. IV 1900.
21	Võisiku	Laar, Leonid	Liigus, Hugo	30. XI 1885.
V i r u m a a - k o n d.				
1	Aaspere	Allvee, August	Erilaid, Enn	15. IX 1892.
2	Alutaguse	Reinsalu, Aleksander	*)	
3	Assamalla	Liimer, Voldemar	Malla, August	21. I 1896.
4	Avanduse	Silvet, Johannes	Harilo, Osvald	22. XI 1895.
5	Erra	Innos, Kaarel	Piirimaa, Juhan	9. II 1898.
6	Haljala	Nõlvak, Georg	Kalvet, Valdo	3. X 1908.
7	Illuka	Sibrik, Eduard	Madissoo, August	17. IX 1895.
8	Jõhvi	Leitsmaa, Aleksander	Sarap, Aleksander	20. XII 1882.
9	Kohtla	Samuel, Friedrich	Talvik, Arnold	11. I 1894.
10	Kunda	Ager, Mihkel	Andre, Mihkel	8. X 1894.
11	Küti	Pall, Aleksander	Peedo, Johannes	13. I 1891.
12	Lüganuse	Eero, Johannes	Soosaar, August	26. IV 1895.
13	Mahu	Tamme, Tiiman	Samel, Leho	16. XII 1906.
14	Maidla	Vinni, August	Õiglane, Alfred	5. X 1900.
15	Mäetaguse	Reimand, Juhan	Kers, Rein	29. III 1900.
16	Narva	Raja, Nikolai	Seinkivi, Rudolf	6. VII 1892.
17	Paasvere	Jõemets, Juhan	Tammar, August	25. V 1907.
18	Palmse	Aasu, Eduard	Tingas, Arnold	20. XII 1899.
19	Piiri	Jõgi, Timofei	Vene, August	30. I 1900.
20	Raja	Ottson, Johannes	Usai, Julius	8. III 1905.
21	Rakvere	Maide, Eduard	Saare, Raivo	22. XI 1890.
22	Roela	Ale, Voldemar	Ment, Jakob	10. VIII 1888.
23	Rägavere	Keinaste, Eduard	Luigamäe, August	31. VII 1893.
24	Salla	Viirmaa, Johannes	Metstoa, Friedrich	11. V 1907.
25	Sõmeru	Ups, Jakob	Sein, August	21. VIII 1890.
26	Tudulinna	Timotheus, Eduard	Taimsaare, Jaak	1. IX 1889.
27	Tärvivere	Arju, Ago	Teder, Jaan	3. IX 1894.
28	Undla	Kübarsepp, Heinrich	Sallaste, Riho	26. XII 1900.
29	Vaivara	Annus, Voldemar	Toom, Ants	18. IX 1889.
30	Vao	Poom, Aleksander	Uustalu, Jaak	27. VI 1895.
31	Vasknarva	Käsperov, Joann	Premet, Rudolf	15. VII 1881.
32	Vihula	Etverk, Evald	Reinlo, Jaan	12. XI 1907.
33	Vohnja	Elhi, Karla	Ojandu, Alfred	17. IV 1911.
V õ r u m a a - k o n d.				
1	Antsla	Antsov, Paul	Sööt, Johan	20. VII 1878.
2	Haanja	Parv, August	Eher, Jaan	29. I 1898.
3	Kanepi	Leis, Hugo	Viljasto, Enn	13. I 1887.
4	Kasaritsa	Hinn, Enn	Perv, Alfred	27. IX 1899.
5	Kooraste	Kolk, Richard	Vainomets, Ferdinand	27. IX 1901.
6	Kõlleste	Raig, Johannes	Kiviloog, Kaarel	14. I 1909.
7	Laheda	Rõigas, Voldemar	Asi, Karl	28. II 1901.
8	Lasva	Maidla, Arnold	Lütsepp, August	18. I 1894.

*) Koht praegu vakantne.

Jrk. nr.	Maakonna- ja valla nimi	Vallavanema perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri perekonnanimi ja nimi	Vallasekretäri sünniaeg
9	Leevi	Lutzuver, Samuel	Laaspere, Samuel	31. III 1893.
10	Lepistu	Loos, Kaarel	Kalamees, Jaan	15. X 1897.
11	Linnamäe	Reisman, Johan	Koppel, Arnold	7. VI 1902.
12	Misso	Kiudsoo, Oskar	Jeret, Karl	27. IV 1885.
13	Mooste	Viljalo, Eduard	Laanekodu, Peeter	10. I 1898.
14	Mõniste	Raudnagel, Hugo	Hiielo, Voldemar	27. X 1900.
15	Orava	Järg, Richard	Pirnpuu, August	3. I 1895.
16	Põlva	Kottisse, Julius	Võhni, August	9. X 1894.
17	Ruusmäe	Koemets, Aleksander	Herne, Aleksander	20. I 1885.
18	Räpina	Pabuski, Johannes	Rämmel, Karl	21. XI 1890.
19	Rõuge	Kõiv, Konrad	Sirkel, Eduard	11. IV 1897.
20	Sõmerpalu	Tint, Otto	Lina, Rihhard	17. II 1891.
21	Urvaste	Lindsaar, Johan	Kõiv, Osvald	26. VIII 1895.
22	Valgjärve	Lilliallik, Ilmar	Rätt, August	20. VII 1878.
23	Varstu	Kokk, Eduard	Saar, Alfred	1. VI 1902.
24	Vastseliina	Pilt, Arvo	Liiv, Kusta	24. VI 1895.
25	Veriora	Saare, Albert	Piirisild, Evald	29. III 1906.
26	Võru	Kääparin, Jaan	Kasak, August	24. VII 1895.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus nr. 9. Tööstusmaksuga maksustamisest. Kas vallavalitsusel on õigus maksustada tööstusmaksuga käsitöölisi nagu rätspeaid, õmblejaid ja kingseppi, kes töötavad töötellijate materjalist, ilma abijõududeta-tööliseta?

Vastus: Vallaseaduse (RT 1937, 32, 310) § 122 õigustab vallaomavalitsust võtma tööstusmaksu valla piires asuvailt ärilisel tööstusettevõttele. Vallaseaduse § 122—125 sätted ega ka Vallaomavalitsusmaksude määramise aluste ja ülemäärade määruse (RT 1937, 35, 331) eeskirjad ei määratle (defineeri) ärilise tööstusettevõtte mõistet, ei määratle missugust tööstusettevõtet tuleb pidada äriliseks tööstusettevõtteks. Kuid üldiselt peetakse äriliseks tööstusettevõtteks seesugust tööstusettevõtet, mille teotsemiseks kasutatakse kapitali ja palgalist tööjõudu kasumit taotleva sihiga ja otstarbega. Käsitöeline aga, kes töötab üksi või koos oma perekonnaliikmetega, ilma võõra palgalise tööjõu kasutamata ja seega ilma mingit ärilist vahekasu teenimata, ei moodusta mingit ärilist tööstusettevõtet, samuti nagu seda ei moodusta muudki nii füüsilise kui vaimse töö tegijad, kelle tööjõudu teised kasutavad ja selle eest neile tasu maksavad. Ei ole seaduslikku alust seesuguste tööliste maksustamiseks tööstusmaksuga.

Küsimus nr. 10. Tasu maksimisest vallavolikogu poolt valitud mitmesuguste komisjonide liikmetele. Missuguse Vallaseaduse § põhjal on vallaomavalit-

sus õigustatud tasu maksuma päevarahana valla revisjonikomisjoni liikmeile, vallavolikogu valimist korraldava vallakomitee liikmeile, veejuhtmete ja teederevidentidele ja teistele vallaomavalitsuse poolt määratud komisjoni liikmeile ja esindajale, nagu vallaomavalitsusesindaja koolihoolekogus jt. Kui eelnimetatud ülesanded (väljaarvatud revisjonikomisjon) on pandud osaliselt vallavalitsuse liikmeile, vallavanemale ja abidele, kas nad on siis õigustatud saama peale otsekohe vallavanema või abi palga veel nende ülesannete täitmise eest päevarahana?

Vastus: Vallaseadus (RT 1937, 32, 310; 1938, 37, 336) ei sisalda otseseid sätteid tasu maksmise kohta vallavolikogu poolt valitud komisjonide liikmetele. Vallaseadus § 22 õigustab vallavolikogu määrama vallavolinikkudele kohuste täitmiseks sõiduraha. Sellest võib järeldada, et samuti võib vallavolikogu määrata sõiduraha ka tema poolt valitud kõigile oma esindajatele komisjonidest osavõtuks, nende seas ka vallavanemale ja vallavanema abile, kes vallavolikogu poolt komisjonisse valituna ei esine seal mitte vallavanema ega vallavanema abina, vaid täidavad vallavolikogu poolt neile pandud eriülesannet, samuti kui vallavolikogu poolt valitud muud komisjoni liikmed. Tulumaksu seaduse (RT 1920, 63/64, 184) § 29 otselt õigustab valla tuluhindamisekomisjoni esimeest, kelleks on vallava-

nem, ja liikmeid tasu saama vallavolikogu määramist mööda.

Küsimus nr. 11. Valla algkooli õppejõudude ja valla avaliku raamatukogu juhataja valimisest. Kes valib valla algkooli õppejõud, kes valla avaliku raamatukogu juhataja, kas vallavolikogu või vallavanem?

Vastus: Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 1931, 59, 461) § 41 järgi toimetab omavalitsuste poolt ülalpeetavate õppeasutiste õppejõudude valimist vastav valla-, linna- või maavolikogu. Seejärgi vallaomavalitsuse poolt ülalpeetava algkooli õppejõudude valimine kuulub vallavolikogule. Ka Vallaseadus (RT 1937, 32, 310) ei määra teisiti, vaid § 25 p. 21-ga kinnitab samuti, et vallavolikogu võimkonda kuulub muud käesoleva ja teiste seadustega vallavolikogule pandud ülesanded, seega ka valla algkooli õppejõudude valimine, mis pandud

temale mainitud Õppejõudude teenistuse seaduse § 41-ga.

Valla avaliku raamatukogu juhataja valimine ei ole aga määratud vallavolikogu võimkonda, ei Vallaseadusega ega Avalikkude raamatukogude seadusega (SK VI 1938, 1, 18). Avalikkude raamatukogude seaduse § 10 järgi avaliku raamatukogu juhataja ei kuulugi valimisele, vaid selle määrab ametisse ja vabastab ametist raamatukogu ülalpidaja. Valla avaliku raamatukogu ülalpidajaks on vallaomavalitsus, keda Vallaseaduse § 61 p. 14 järgi esindab vallavanem, kes sama seaduse § 84 järgi palkab ametisse, peale vallasekretäri ja ta abi, kõik muud vallaomavalitsuse nimetatavad teenijad, kuivõrd seadus ei näe ette teist korda. Ja valla avaliku raamatukogu juhataja ametisse määramiseks ei ole teist korda ette nähtud. Järelikult valla avaliku raamatukogu juhataja ametisse määramine või palkamine kuulub vallavanema võimkonda.

Kaastöölistele ja tellijatele!

Ajakirja mahutavuse tõstmiseks on soovitatav, et avaldamiseks saadetud artiklid oleksid võimalikult kokku surutud. — Trükivigade vältimiseks on tarvilik, et käsikirjad oleksid kirjutatud selgestiloetava kirjaga; eriti soovitatav on masinakirjade laiema vahega. Toimetus jätab enesele õiguse käsikirja lühendada ja keeleliselt korrigeerida. — Avaldamata jäänud artiklite käsikirjad saadetakse tagasi ainult vastaval, käsikirjale juurdelisatud soovil.

Ajakirjas antakse vastusi tellijate küsimustele. Kui keegi tellijaist soovib saada vastuse enne järgmise numbril ilmumist, siis saadetakse sellekohasel soovil vastus posti kaudu kätte, kui selleks on lisatud juurde 15-ne sendiline postmark. Toimetus jätab enesele õiguse avaldada ka kirjateel saadud vastused, kui küsimused põhimõttelised ja üldhuvilised. Küsijate nimesid ei avaldata, kuid küsijatele, kes oma nime ega aadressi ei teata, ei vastata.

Vastutav toimetaja: A. Loorits. Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Trükikoda J. Roosileht & Ko. Tallinn, Lühijalg 4.